

SYSŤOVSKÉ POLIA

NATURA 2000

NATURA 2000 je názov sústavy chránených území členských krajín Európskej únie. Hlavným cieľom jej vytvorenia je zachovanie európskeho prírodného bohatstva – najvzácnejších a najohrozenejších biotopov¹ a druhov na území štátov EÚ.

Sústavu NATURA 2000 tvoria **chránené vtáčie územia** vyhlasované s cieľom ochrany vtáctva a **územia európskeho významu** s cieľom ochrany ostatných vzácných a ohrozených rastlinných a živočíšnych druhov a ich biotopov.

O zaradení územia do sústavy NATURA 2000 rozhoduje Európska komisia, ktorá ho vyberá z predložených návrhov jednotlivých členských krajín.

CHRÁNENÉ VTÁČIE ÚZEMIE SYSL'OVSKÉ POLIA

Let dropov je nezabudnuteľným zážitkom

Identifikačný kód územia: SKCHVU029

Nadmorská výška: 130 - 137 m. n. m.

Rozloha: 1 772,9431 ha

Kraj: Bratislavský

Okres: BratislavaV.

¹ prírodný životný priestor charakterizovaný určitými vonkajšími podmienkami a súborom v ňom žijúcich organizmov (rastlín a živočíchov)

PRÍRODNÉ POMERY

Chránené vtáčie územie (CHVÚ) Sysľovské polia sa nachádza v juhozápadnej časti Slovenska v pohraničnej oblasti s Rakúskou a Maďarskou republikou a rozprestiera sa v orografickom celku Podunajská rovina. Vzhľadom na štrkové podložie a naplaveniny z obdobia pred zregulovaním toku Dunaja je terén relatívne mierne modelovaný bez výraznejšie výškových rozdielov.

Pre dropy je zimné obdobie najkritickejšie pre nízku dostupnosť potravy

Územie predstavuje panónsky typ nížiny zastúpený prevažne agrocenózami a riedkymi pásmi vetrolamov a krovin, zväčša sekundárnymi xerothermnými až semixerothermnými druhovo bohatými travinno-bylinnými spoločenstvami na sprašiach a naplaveninách rieky Dunaj. Trsnaté druhy tráv a zapojený vegetačný kryt udávajú vzhľad biotopu, ktorý na úhorových plochách polí pripomína lúčne spoločenstvá. Prevažná časť územia je však poľnohospodársky intenzívne využívaná – cieľovými plodinami sú prevažne kultúry obilnín, porasty lucerky, slnečnice a repky olejky. Vetrolamové pásy a kroviny sú tvorené predovšetkým agátom, pajaseňom žliazkatým, javorom poľným, divou hruškou a bazou.

Stanovištiev a klimatických podmienkam zodpovedá aj druhové zloženie a štruktúra prítomných vtáčích spoločenstiev. V CHVÚ Sysľovské polia bolo zistených celkovo 125 druhov vtákov, z ktorých tu viac ako 30% hniezdi. Rozšírené sú najmä stepné a tiež migrujúce vodné druhy vtákov, ktoré využívajú extenzívne obhospodarovanú poľnohospodársku krajinu. Vybudovaním Hrušovskej nádrže sa výrazne zvýšila prítomnosť viacerých sťahovavých druhov, ktoré tu počas ľahu nachádzajú dobré podmienky na odpočinok i dostatok potravy. Územie susedí so sústavou chránených vtáčích území Rakúskej a Maďarskej republiky, ktorých cieľom je nadväzná ochrana a spoločná európska stratégia záchrany predovšetkým dropa fúzatého (*Otis tarda*) a tiež ďalších, najmä stepných druhov.

PREDMET OCHRANY

Z európskeho hľadiska plní územie CHVÚ Sysľovské polia dôležitú funkciu zimoviska pre približne 10 % stredoeurópskej populácie dropa fúzatého a rovnako na území pravidelne zimuje viac ako 1 % stredoeurópskych populácií husí. Prežitie dropa fúzatého na Slovensku priamo súvisí s vytvorením podmienok ochrany tohto územia, ktoré je jeho dôležitým historickým reprodukčným stanovištom. Pravidelný zimný výskyt pomerne vysokého počtu vyše 160 - 200 jedincov dropov dokumentuje význam územia.

*Vysoké zastúpenie v potrave sokola rároha má škorec lesklý (*Sturmus vulgaris*)*

Územie je zároveň aj posledným pravidelným hniezdiskom dropa a sokola červenonohého (*Falco vespertinus*) na Slovensku v počte do 20 párov. Na lokalite bolo zaznamenané hniezdenie aj ďalších vzácných stepných druhov, najmä sokola rároha (*Falco cherrug*) a kane popolavej (*Circus cyaneus*).

DRUHY VTÁKOV EURÓPSKEHO VÝZNAMU V ÚZEMÍ

Slovenský názov	Vedecký názov	Priemerný počet zimujúcich jedincov	Priemerný počet hniezdiacich párov	Kritérium
Hus siatinná	<i>Anser fabalis</i>	3 000	0	C 3
Hus bieločelá	<i>Anser albifrons</i>	2 000	0	C 3
Drop fúzatý	<i>Otis tarda</i>	150 – 200	5 – 10	K 1
Sokol červenonohý	<i>Falco vespertinus</i>	0	10 – 20	K 1

K1 – územie je jedným z troch najvýznamnejších území na Slovensku pre hniezdenie druhu

C3 – územie podporuje minimálne 1% celkovej ľahovej populácie druhu v Európe

Letiace kohúty dropov

Drop fúzatý (*Otis tarda*)

Sokol červenonohý (*Falco vespertinus*)

NEGATÍVNE VPLYVY

K najdôležitejším príčinám ohrozenia vtáctva Slovenských polí patrí intenzifikácia poľnohospodárstva a rozširovanie rekreačno-turistických a športových aktivít. S tým súvisí nárast vyrušovania s dopadom na rozmnožovanie a stratou vhodných reprodukčných biotopov vtáctva.

V poslednom období sa problematickými stávajú aj necitlivá urbanizácia krajiny a rozvoj infraštruktúry.

Pre územie je nevyhnutné citlivo pristupovať k jeho návšteve a poľovníckemu využívaniu predovšetkým v období hniezdenia a v čo najväčšej miere minimalizovať vplyvy vyrušovania. Nadmerné vyrušovanie je hlavným negatívnym faktorom s rozhodujúcim vplyvom na zachovanie priaznivého stavu pre prítomné cieľové druhy vtáctva.

Ležiak úhorový (*Burhinus oediconemus*) je významným druhom ohrozeným rovnako ako drop vyhytným

OCHRANA ÚZEMIA

Cieľom ochrany v chránenom vtáčom území je **zachovanie a obnova biotopov vybraných druhov vtákov európskeho významu a biotopov sťahovavých druhov vtákov** a zabezpečenie podmienok pre ich prežitie a rozmnožovanie.

Na rozdiel od ostatných kategórií chránených území, v CHVÚ platí 1. stupeň ochrany (v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny) a sú stanovené konkrétne podmienky využívania územia v prospech prežívania prítomných vtáčích druhov. Základom pre ich stanovenie je vymedzenie hraníc CHVÚ a zoznam činností, ktoré môžu mať negatívny vplyv na predmet jeho ochrany, ktoré budú určené vo vyhláske MŽP SR, ktorou sa vyhlási chránené vtáčie územie Slovenské polia.

Jarabica poľná (Perdix perdix)
s mláďatami

Sokol červenonohý
(*Falco vespertinus*)

Samica sokola červenonohého

Význam tejto lokality pre záchranu existencie dropa fúzatého a sokola červenonohého je nesmierny a ich prežitie závisí od udržania pôvodného stavu krajiny a vytvorenia vhodného manažmentu ochrany. Za zakázané činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na predmet ochrany CHVÚ Sysľovské polia, sa považujú (§2 návrhu vyhlášky):

- a) odstraňovanie a poškodzovanie drevín s výnimkou drevín odstraňovaných v súlade s programom starostlivosti,
- b) vykonávanie akejkoľvek hospodárskej činnosti v okruhu do 150 metrov od hniezda dropa fúzatého, určeného orgánom ochrany prírody,
- c) vchádzanie a státie s motorovým vozidlom a snežným skútrum,
- d) pohyb mimo vyznačeného turistického chodníka alebo náučného,
- e) využívanie pozemkov pre iné ako poľnohospodárske, poľovnícke účely a účely ochrany prírody,
- f) umiestnenie poľovníckych zariadení v určenej časti chráneného vtáčieho územia,
- g) vykonávanie práva poľovníctva v období od 1. januára do 31. júna s výnimkou lovu predátorov odsúhlaseného v rámci schváleného programu starostlivosti o chránené vtáčie územie v určenej časti chráneného vtáčieho územia,
- h) poľovanie na všetky druhy divých husí a kačíc v určenej časti chráneného vtáčieho územia,
- ch) voľné pustenie psa, okrem psa používaného na plnenie úloh podľa osobitných predpisov (služobný pes) a voľné pustenie poľovného psa, okrem obdobia 1. januára až 31. júna,
- i) umiestňovanie stavieb,
- j) letecká aplikácia chemických látok a hnojív,
- k) aplikovanie chemických látok vo vzdialenosti menšej ako 2 m od existujúcej drevinnej vegetácie s výnimkou obdobia kalamitného premnoženia poľnohospodárskych škodcov,
- l) lov pomocou dravých vtákov a sov a sokoliarsky výcvik,
- m) let lietadlom alebo lietajúcim športovým zariadením, najmä klzákom, ktorých výška letu je menšia ako 300 m nad najvyššou prekážkou v okruhu 600 m od lietadla alebo lietajúceho športového zariadenia,
- n) používanie herbicídov v čase od 15. apríla - 30. júna,
- o) používanie rodenticídov,
- p) vstupovanie osôb a strojov na polia s kultúrou ozimnej pšenice a trvalých trávnych porastov od 20. apríla do 31. mája okrem prípadov uvedených v programe starostlivosti,
- r) oplocovať pozemok okrem prípadov uvedených v programe starostlivosti,
- s) používanie zariadení spôsobujúcich svetelné a hlukové efekty, najmä ohňostroj, laserové zariadenia a reprodukovaná hudba a púšťanie modelov technických zariadení, najmä modely lietadiel,
- t) rušenie pokoja a ticha okrem činností súvisiacich s bežným obhospodarovaním pozemkov.

PROGRAM STAROSTLIVOSTI

Zásady starostlivosti o územie s cieľom zachovania predmetu ochrany upravuje **program starostlivosti** o chránené vtáčie územie. Program starostlivosti určuje opatrenia na zabezpečenie sústavnej starostlivosti potrebnej na usmerňovanie vývoja pre zachovanie alebo dosiahnutie priaznivého stavu populácií vybraných druhov vtákov. Za **priaznivý stav druhu** sa považuje taký stav, keď údaje o populačnej dynamike druhu naznačujú, že sa dlhodobo udržuje ako životaschopný prvok svojho biotopu, prirodzený areál druhu sa nezmenšuje a existuje dostatok biotopov na dlhodobé zachovanie jeho populácie.

STRATEGICKÉ CIELE PROGRAMU STAROSTLIVOSTI

- výrazne zlepšiť nepriaznivý stav dropa fúzatého a sokola červenonohého
- vytvoriť nástroje pre ekologicky šetrnejšie využívanie územia CHVÚ
- vytvoriť trvalo udržateľný stav pre prežívanie stepných, migrujúcich a zimujúcich druhov vtáctva
- zachovať funkciu biotopov migračných koridorov a zimovísk pre vybrané kritériové druhy
- zvýšiť ekologické povedomie miestnych obyvateľov a zlepšiť spoluprácu s vlastníkmi a správcami pozemkov pri ochrane vtáctva

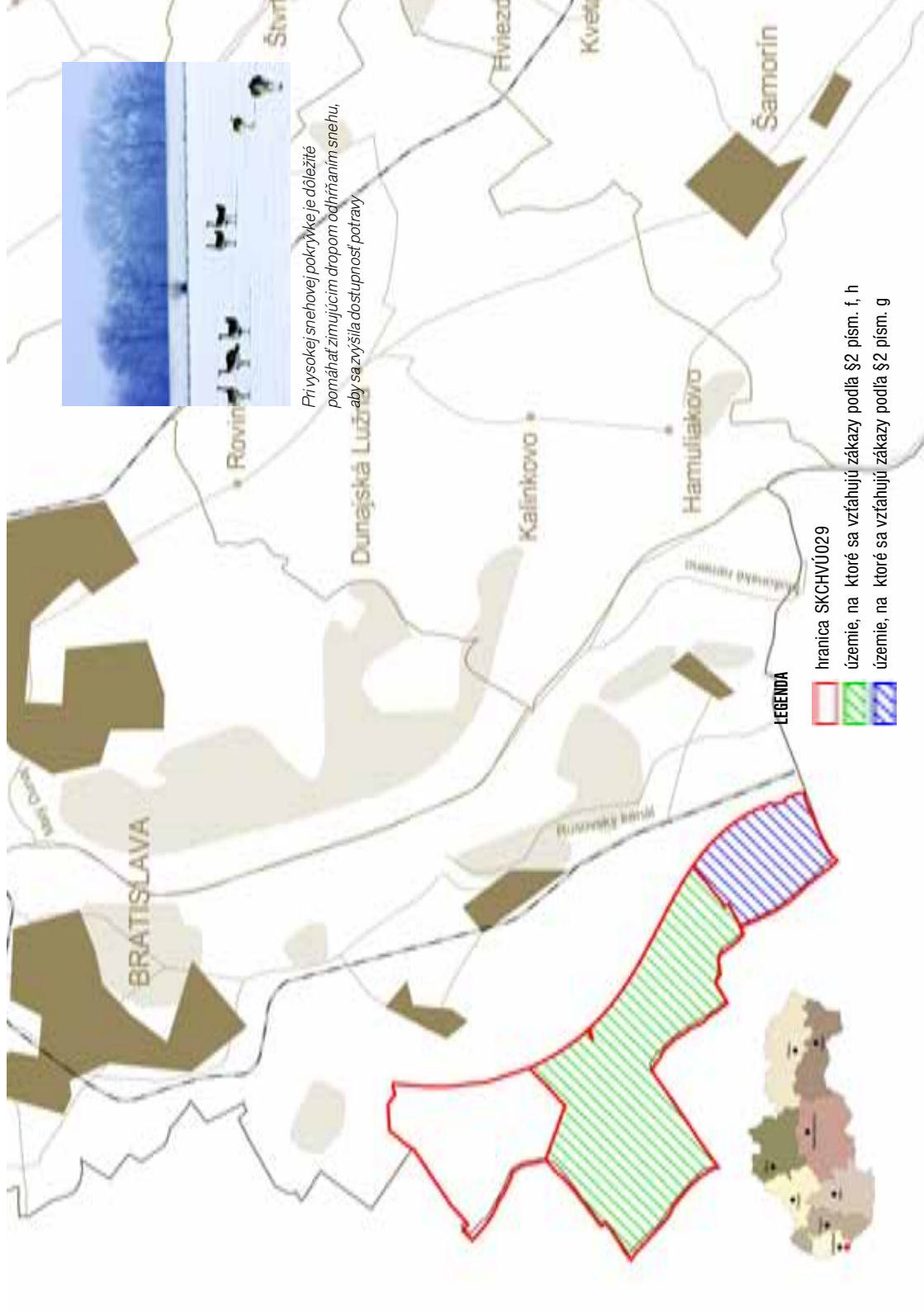
Vypracovaniu programu starostlivosti bude predchádzať jeho prerokovanie s vlastníkmi a užívateľmi územia. Nezávisle na tomto procese môžete k obsahu návrhu programu starostlivosti už teraz kontaktovať pracovníkov Regionálnej správy ochrany prírody a krajiny v Bratislave.

Zachovanie zimovísk niekoľko tisícových krdlov divých husí si bude vyžadovať podstatné obmedzenie vyrušovania

Privysokej snehovej pokrývke je dôležité pomáhať zimujúcim dromom odhriatím snehu, aby sa zvýšila dostupnosť potravy

LEGENDA

- hranica SKCHVÚ029
- územie, na ktoré sa vzťahujú zákazy podľa §2 písm. f, h
- územie, na ktoré sa vzťahujú zákazy podľa §2 písm. g

KONTAKTNÉ ADRESY

Štátna ochrana prírody SR
Regionálna sprava ochrany prírody a krajiny Bratislava
Hanulova 5/D
840 02 Bratislava

www.sopsr.sk/natura

Autori fotografií: © Archív SMOPaJ Liptovský Mikuláš, © J. Chavko, © M. Zúmrík
Vydala: © Štátna ochrana prírody SR, Banská Bystrica 2005
Financované z prostriedkov PHARE

